

NOMINERADE TILL
LILLA AUGUSTPRISET
2018

ELITE HOTELS STÖDJER AUGUSTPRISET

Vi vill vara med och bidra till att lyfta det skrivna ordet för alla åldrar. Vi är övertygade om att litteratur öppnar våra ögon för andra världar än vår egen och vi är därför stolta över att vara sponsor av Lilla Augustpriset.

POSTNORD STÖDJER AUGUSTPRISET

Augustpriset lyfter fram ny svensk litteratur, till nytta och nöje. PostNord vill inspirera alla att läsa, skriva och kommunicera. Därför stödjer vi Augustpriset.

Jury

LOTTA LYSSARIDES (*ordförande*)

Förläggare och redaktionschef
på Alfabet förlag

JOHANNA LINDBÄCK

Författare

PATRIK LUNDBERG

Författare, journalist och vice ordförande
i Sveriges Författarförbund

MALIN NORDÉN

Content-chef, PostNord Group

MATS STRANDBERG

Författare

SVENSKA FÖRLÄGGAREFÖRENINGEN

STOCKHOLM 2018

© RESPEKTIVE FÖRFATTARE

OMSLAG & GRAFISK FORM: LUKAS MÖLLERSTEN

TYPOGRAFI: GARAMOND

TRYCKT HOS LINDEROTHS TRYCKERI, VINGÅKER 2018

ISBN: 978-91-983442-3-3

Innehåll

- 7 FÖRORD
- 9 ELIN HERRAULT
Jag städade mitt rum idag: en dialog
- 15 SAMUEL LEVANDER
Garderobiär
- 29 AMANDA RUDELIUS
Det drunknar en sjöjungfru i grannens pool
- 43 LINN SPJUTH
vem beskyddar gudarna?
- 49 LINN SPJUTH
att vara en Vacker Flicka
- 59 SANNA WALL
Utdrag ur ett liv

FÖRORD

ÅRETS NOMINERINGAR till Lilla Augustpriset är nu klara och tryckta i denna bok. Juryn har haft livliga diskussioner under arbetets gång, men är djupt enig om en sak – att det är en ära att få vara med och nominera bidragen till Lilla Augustpriset, Sveriges största litterära tävling för unga. Det är alltså här vi kan få en inblick i framtiden, det är här många av morgondagens författare står att finna. Det har funnits så många fantastiska berättelser att ta del av. Det har varit riktigt svårt att bara få välja sex bidrag. Men i den svårigheten ligger också något väldigt upplyftande - Litteraturen lever, vi har många begåvade författarskap att se fram emot.

Det har också varit glädjande att se att så många texter andas framtidstro och hopp. Omvärlden är i centrum, blicken lyft från det egna jaget. Vi har även imponerats av lekfullheten i språk, form och tematik och lagt märke till att poesin och prosalyriken kommit stort i år.

I en orolig tid har vi i alla fall ett område vi inte behöver bekymra oss över: Återväxten av de svenska författarna.

LOTTA LYSSARIDES

Ordförande i Lilla Augustjuryen 2018

ELIN HERRAULT

Jag städade mitt rum idag: en dialog

»JAG STÄDADE MITT RUM IDAG, mamma. Jag rensade min garderob, dammsög mitt golv och bäddade min säng. Jag slängde ut allt jag växt ur och tvättade allt jag kanske växer i igen. Sen rensade jag den där stora garderoben i hallen, du vet den där vi slänger in allt som inte får plats? Jag kastade det som inte behövs och inte betyder och tryckte tillbaka det som inte går att slänga. Den där stora, svarta kappan som vi äger, som har klor i ändarna av ärmarna, hängde jag på en galge längst in. Sen gick jag ut och slog alla våra mattor så att dammet yrde som snön i morgonljuset. När jag kom in var skafferidörren öppen så jag rensade där med. Jag hittade massa glasburkar, dem kan vi ju inte slänga. Så jag började lägga allt i glasburkar; pasta, kokosflingor, sesamfrön och tamponger. Efter det bokade jag en resa till Indien, tänkte vandra i Anderna

och simma i Indiska Oceanen. Oroa dig inte för pengar bara, för jag ska jobba på caféet varje helg. Åh, du måste se hur fint jag har gjort det i badrummet!«

»Sen skulle jag tvätta av mig all smuts och all svett. Men jag tog ett bad utan att bli ren för schampoflaskan vägde som en tegelsten i min hand. Och tvålen bara gled genom mina fingrar som vatten. När jag skulle lägga mig kunde jag inte sova trots att mina muskler värkte och gnällde. Men ser du hur jag har färgkoordinerat handdukarna och badrumsmattan?«

»Jag borstade tänderna idag, mamma. Jag stirrade in i väggen i en halvtimme och sen åt jag en banan till lunch. Efter det låg jag i sängen och tänkte på alla skåp och vrår jag inte hunnit rensa än och tanken på den odammade skohyllan i hallen fick tårkanalerna att brista. Mina trötta muskler spände sig och formade mig till en boll: en sån där tung boll av metall som man spelar boule med. Som man kastar på grus och prickar med andra metallklot.«

»En klo skrapade på den stora garderobsdörren, men när jag inte svarade så började den vrida ner handtaget. Dörren gnisslade till när den öppnades som om den inte öppnats på flera år och en stor kappa kikade ut. Den lade

sig bredvid mig, kramade om mig, trädde in mina armar i sina ärmar, och plötsligt låg jag där med klor som tryckte in i handflatorna.«

»Allt hade fått en plats, men med alla vrår och skåp så fulla med mening började jag slänga kläder på golvet istället för att öppna en garderobsdörr och konfronteras av ett annat jag. Ett jag som älskar att lägga saker i glasburkar och vrida om locket så att inget syre kommer in. Så att vi kan ha allt på display: alla våra riskorn, kokosflingor och jävla tamponger.«

»Jag gick till skolan idag, mamma. Jag krälade upp ur sängen, ålade mig till badrummet, sipprade ner i badkaret och tyngdlyfte med schampoflaskan. Lektionerna gick som på rostiga räls och när jag kom hem så plogade jag mig igenom kläderna på sovrumsgolvet för att begrava mig själv under lager av filter. Jobbet ringde, men jag sa att jag var sjuk. Jag tror ändå inte att jag vill åka till Indien längre. Men kryddorna i köket står i alla fall i färgordning.«

»Jag existerade idag, mamma. Jag gled ur den svarta kappan, kände hur klorna rev i armarna på vägen av och hur kroppen rös till av kyla. Du vet, en sån där köld som förtänar molekyler och förintar känslor? Och jag kände

mig förfrusen. Så fort kappan försvann ville jag bara ha dess värme igen. För en kvävande, rinnande, slitande och svettig värme var bättre än denna gråa, tomma frost. Som ett vakuum ockuperade den min kropp, sög den tom på organ och tankar och vilja och önskningar.

och mig.

Jag var ett skal bestående av enkla begär; mat, vatten, sömn och värme var det enda jag brydde mig om. Som en nyfödd bebis ville jag bara ligga och stirra upp i taket, mamma.«

»Jag skrattade idag, mamma. Jag tog livet i handen, lät mig själv dras med utan att göra motstånd, utan att riva hål på hud och relationer. Tänk om den här känslan varar för alltid, i alla fall just nu? Nu ska jag leva i nuet och inte blicka framåt, för att blicka fram är samma sak som att titta tillbaka. Är kanske det här den riktiga jag?«

»Är det såhär lycka känns? En sprängande glädje som fyller alla vakuum, som väcker begär? Som känns fulländad men ändå flyktig som får en att leva för dagen men också för morgondagenföralltärmöjligt?«

»Jag tvättade fönstren idag, mamma. Ser du hur fina de

JAG STÄDADE MITT RUM IDAG: EN DIALOG

är, hur solljuset obehindrat flödar in? Sen diskade jag ur våra tomma burkar och fyllde dem med allt det som inte fått en burk än. Jag kanske ska ta en springrunda ikväll? Eller damma skohyllan? Jag tänkte också att jag borde lära mig lite hindi, för alla i Indien kan ju inte engelska. Eller vad tycker du? «

JURYNS MOTIVERING: Med bra rytm, sprudlande energi och tät komposition förs berättelsen *Jag städade mitt rum idag: en dialog* effektivt framåt. Historien lämnar utrymme för tolkning – handlar det om tvångstankar och ångest eller om överskottsenergi och nyfikenhet på livets varande?

SAMUEL LEVANDER

Garderobiär

OCH DET HANDLAR om två personer i synnerhet, så kallade huvudpersoner eller protagonister. För att göra detta extra tydligt är båda två fluorescerande, upplysta inifrån av miniatyrlampor i pärlband under den tunna huden. Som undervattensljuset från strålkastarna på botten av en swimmingpool när himlen är alldeles svart, långt ovanför vattenytan. Även denna himmel är svart, för det är sent och huvudpersonerna befinner sig på en nattklubb där den ena, en kvinna, står bakom disken till garderoben och tar emot ytterkläder från leende, dimmiga människor samtidigt som den andra, mannen, är på dansgolvet (vars tak liknar natthimlen, en banal detalj som egentligen är viktigare än allt det andra) och rör sig ryckigt i takt till en musik som är hård och glänsande som plåt. Han svettas ymnigt, i och med att den jävla tiden går blir han allt blötare. Man skulle kunna säga att han omfamnas av svett. Det vore inte en lögn.

Så småningom, vid en bestämd tidpunkt i nattens panorama, kommer en låt som han verkligen avskyr, men hans vänner som han är där tillsammans med tycker om den och börjar dansa ännu intensivare än tidigare, med glädje lysande ur ögonen när de första tonerna dånar ut över folkmyllret och mannen, som är en högmodig person, känner plötsligt att de är som främlingar för honom. Han själv tror inte att det beror på att de gillar en låt som han hatar, utan på att deras hud plötsligt fick en underlig glans som han inte alls känner igen, men om detta är sant eller inte är såklart omöjligt att veta. I alla fall, eftersom han dessutom är mycket trött och ska arbeta dagen efter så bestämmer han sig för att gå hem till sig. Vännerna får en hastig kram, sedan tränger han sig bort genom massan, uppför trappan, och ställer sig i kön till garderoben där den andra huvudpersonen fortfarande står och nu räcker över klädesplagg istället för att ta emot dem. Detta visar att tid har förflutit. När mannen kommer fram ger han henne lapp nummer 379 och väntar på sin jacka som är svart och silver, alldeles ny, medan kvinnan försvinner i labyrinthen av galgar och ställningar. Efter en stund, längre än vanligt, kommer hon tillbaka och säger att jackan tyvärr har försvunnit. Hon rör inte en min, och ögonen är dovt gröna. Mannen tittar oförstående på henne och frågar vad hon menar med försvunnit. Jag menar att den är

borta, säger hon med dovt gröna ögon och en ton som är jämn och grå som asfalt. Svaret gör mannen ännu mer förvirrad, och dessutom upprörd, så han frågar högljutt hur det kan vara möjligt att den är »borta«. Kvinnan tittar ointresserat på honom utan att svara. Är det någon som har stulit den eller vadå (nu är han avgjort arg, det hör man på hans röst)? Hon förklarar likgiltigt att det vet hon inte, den är i varje fall inte där och sedan tar hon nästa person i kön som under tiden hunnit växa sig hotfullt lång. Handfallen och het av en ilska utan handling att kanaliseras i står den manliga protagonisten kvar framför disken, vid sidan av kön, och det enda han förmår är att blänga argt på den andra huvudpersonen som är garderobiär (förlåt för att jag upprepar mig men det är sant, hon är garderobiär, det är tillåtet att upprepa en sanning och garderobiär är ett vackert ord som måste dyka upp här förr eller senare). Eftersom de står nära varandra är berättelsens bokstavliga ljuspunkter och inre fluorescerande lampor nu koncentrerade till ett dialektiskt centrum av likgiltighet och förvirrad vrede som kanske eller kanske inte så småningom kommer att mynna ut i en syntes som liknar en gargoyle av sten på ett grått hustak någonstans i en okänds världs vindlande dammiga huvudstad. Innan detta hinner ske finner vi dock den manlige protagonisten stående med hårt blinkande ögon bredvid kön och

inuti hans huvud går det att ana tankar långsamma som lavaströmmar korsande varandra i ett ödelagt månlandskap och inuti dessa strömmar i sin tur kan man, om man går nära och kisar mot glöden, urskilja enstaka ord som flyter omkring där. Orden rör, får vi anta, Berkeleys idealism, och om det kanske kan vara så att jackan, i klädställningens mörker där ingen såg den eller uppfattade den på något sätt, slutat existera, och så småningom, medan den ena protagonisten svettades på dansgolvet och den andra var upptagen med andra klädesplagg och kunder, till och med glidit ur Guds medvetande, inte bara människornas. Om det skulle förhålla sig så, tänker mannen, skulle det förklara varför jackan vägrat materialisera sig när den sedan var tänkt att hämtas upp ur glömskan. Den var oåterkalleligt borta.

Att säga att denna hypotes tillfredsställer protagonisten vore en överdrift men det är det bästa hans hettande och splittrade medvetande kan pretera för ögonblicket. Efter att lavaströmmarna mynnat ut i den subjektiva idealismens hyfsat enhetliga sjö står han återigen handfallen och obeslutsam inför vad hans nästa handling borde vara. När han stått försjunken i tankar i någon minut till rycker han slutligen på axlarna (det oundvikliga resultatet av alla tankeprocesser) och bestämmer sig, förnuftigt nog, för att jackan kanske dyker upp igen om han kommer

tillbaka lite senare. Alltså återvänder han till dansgolvet, men inte till sina vänner, eftersom han inte har någon lust att förklara för dem varför han kommit tillbaka. Istället går han till ett annat rum, där han inte känner någon alls. När han tittar ut över massan av anonyma huvuden som i takt till musiken tecknar obegripliga mönster i luften känner han en underlig glädje. Gripen av en stark önskan att bli en del av folkhavet kastar han sig ut på dansgolvet. Här är det viktigt att förtydliga: han begär inte delaktighet i massans gemenskap; det han vill är endast att själv bli ett av de anonyma huvudena som guppar upp och ner, istället för att vara medvetandet som betraktar detta. Han vill inte förflytta sitt perspektiv; han vill radera det, endast vara en kontur bland hundratals andra, en del av en främlings synfält. Om han lyckas tillfredsställa denna nyck när han ger sig ut på golvet, det vill säga scenen för hans strävan, eller inte, är naturligtvis omöjligt för oss att veta. Säkert är dock att medan han har återgått till att dansa och återigen bli svettigare och svettigare så fortsätter den kvinnliga protagonisten outtröttligt att ge tillbaka kläder till nattklubbens besökare. Hon tittar på var och en med dovt gröna ögon och räcker över deras ägodelar mycket allvarligt, som om det ingick i en uråldrig ritual. Moln, det vill säga mörka konturer mot en svart yta, drar förbi på himlen ovanför nattklubben som i en

film. Den manliga protagonisten är ett spinnande huvud på dansgolvet. Klockan blir si och så mycket och gör så att klubben stänger. Den manliga protagonisten är ett huvud på väg uppför trappan tillsammans med alla andra. Den kvinnliga protagonisten är garderobiär. När alla föremålen återlämnats har kön försvunnit. Mannen utan jacka står kvar framför disken och tittar frågande på kvinnan bakom den, som skakar på huvudet med dovt gröna ögon. Han ger upp och går ut, vandrar omkring planlöst på gatan utanför, tittar upp mot himlen, hör några flygplan dundra fram över den. Garderobiären städar undan det sista bakom disken, böjer sig ned, plockar fram en silversvart jacka, sätter på sig den. Sedan låser hon och går ut i natten. Den manliga protagonisten ser den kvinnliga komma ut från nattklubben och vika av åt höger; han skymtar hennes ögon igen och tänker förstrött att de liknar lyktor under vattnet. På hennes axel glimtar plötsligt en silverstrimma till i dunklet och nyss nämnda tanke fördunstar eftersom han inser att det finns en precis likadan silverdetalj på jackan han just förlorat. Den ena fluorescerande kroppen sprätter till av förvåning och adrenalininjektionen sätter den i rörelse i samma riktning som den andra just försvunnit bakom ett hörn. Mannens medvetande klarnar, åtminstone en del av det och i den delen, som man skulle kunna beskriva som ett nyputsat hörn av

en spegel som för övrigt är mycket dunkel på grund av imma och smuts, kan man tydligt se en alldeles ny jacka i svart och silver.

Kvinnan följer vägen en bit längre fram, med ögonen lysande som lanternor framför vilka en betraktare som följer skeendet ur fågelperspektiv skulle kunna förvänta sig snabbt uppdykande fiskar som sedan kvickt pilar iväg igen genom luften/vattnet och försvinner ur synhåll. Garderobiärens fotsteg ekar på gatorna som ligger öde likt Atlantis och når sedan, tillsammans med avlägset motorbuller, den manliga protagonistens öron och säger honom att han går i rätt riktning. Han skyndar på stegen då han i den rena, belysta delen av sitt medvetande känner att han inte vill förfölja en okänd kvinna längre än nödvändigt. Samtidigt kan han inte springa för att hinna upp henne eftersom det skulle vara ännu värre och hur snabbt han än går tycks han inte komma närmare fotstegen som fortsätter eka lika avlägsna som förut. De är det enda tecknet på att hon ännu inte försvunnit i natten, med undantag för ett tillfälle, när han precis rundat ett hörn och kommit in på en mycket lång och mycket rak gata och vid slutet av den ser en silverreflex glimma ett ögonblick i ljuset från en gatlykta innan den smälter in i mörkret igen. Synen har samma inverkan på honom som glittret från ett fiskedrag har på en abborre i en insjöns gröna vatten.

Han ökar takten ytterligare, som hypnotiserad av den överkliga synen och de regelbundna fotstegens rytm, som har blivit till det enda som genljuder i hans hjärna. Om vi återigen tänker oss den manliga huvudpersonens medvetande som ett slags spegel för världen har den nu immat igen fullständigt och det enda som syns där är grå dimma och glittret av silver på en jackas axel. Så förflyter tiden, och tidigare nämnda anonyma fågelperspektivsbetraktare kan se en kvinna klädd i svart (med undantag för vissa detaljer i silver) vandra obekymrat hemåt genom det brutna och ojämna rutnät som de nattligt tysta gatorna utgör och sedan ett hundratal meter bakom henne en man som följer efter likt en zombie, skenbarligen allt snabbare men trots det utan att förändra distansen mellan de två (de så kallade huvudpersonerna) med ens en armlängd. Deras symbiotiska vandring börjar efter hand likna en långsam dans som, likt alla danser, till slut bildar en spiral som stiger uppåt uppåt och stadens rutnät vilket egentligen är fult och liksom utkastat i natten, mer likt en bortglömd och obegriplig ruin än något annat, börjar så småningom verka allt mer symmetriskt och meningsbärande, en yttring på ett uråldrigt språk, och de två protagonisternas rörelser mellan husen blir till rörelser mellan orden, ett vävande in och ut i en kod som är både vacker och skrämmande, tills den ena av dansarna plötsligt

stannar och musiken som utgjordes av fotstegen abrupt upphör. Det är den kvinnliga huvudpersonen som har stannat framför porten till ett lägenhetshus och börjat leta i handväskan efter nyckeln. När hennes fotsteg slutar eka över stenen verkar förtrollningen av den manliga huvudpersonen brytas och han blir något klarare i skallen där han går en gata bort. Så når han slutet på vägen och svänger åt höger där han en liten bit längre fram ser kvinnan stå vid porten och vrida om nyckeln i låset. Hon öppnar och går in. Nu börjar mannen springa för första gången och eftersom dörren är tung och stängs långsamt hinner han fram innan den slår igen. Han öppnar och går in. Stegen har återvänt, de är på väg uppför marmortrappan, de ekar ifrån båda protagonisternas fotsulor. Kvinnan bor på våning två. Hon stannar framför sin dörr och sticker in nyckeln i låset. Fotstegen från trappan kommer allt närmare och precis när hon ska öppna dörren når mannen fram och uppenbarar sig slutligen på avsatsen. De fluorescerande kropparna bildar återigen natten och berättelsens lysande centrum. Den kvinnliga huvudpersonen tittar forskande på den manliga med dovt gröna ögon och går sedan in i sin lägenhet utan att säga något. Han står kvar i någon sekund, som fastfrusen, men följer sedan efter. På väg in genom dörren yttrar han följande mening: »Du har min jacka« och sedan flämtar han ofri-

villigt till, när han stigit över tröskeln och sett vad som döljer sig inuti lägenheten. Kläder i alla färger och former ligger hopknycklade och utkastade på golvet i drivor höga som människor, som om ett handelsfartyg sjunkit och vågorna sköljt upp den enorma klädlasten på lägenhetens stränder. Genom kaoset i den avlånga och smala hallen banar sig en ännu smalare stig, som är den enda ytan förhållandevis fri från tygbitar, väg fram till något som kanske ska föreställa ett vardagsrum, där vansinnet tar över helt och fullt, stigen försvinner i ett hav av kläder som når protagonisterna till bröstet, ett mångfärgat och smutsigt hav utan hamnar, begränsat endast av de vita väggarna i detta utrymme som endast skulle kunna kallas för hem i något slags grym parodi på mänskligt liv i det tjugoförsta århundradet; inte i denna text, på dessa vita sidor. Den manliga protagonisten står stum inför synen. Den kvinnliga vänder sig om och ser återigen forskande på honom. Sedan tar hon av sig jackan och slänger den vårdslöst åt sidan. Plagget landar bredvid stigen och är nu oåterkalleligt en del av det monstruösa; att ta upp det ur klädhavet vore lika omöjligt som att med händerna dra ut fossilerna ur trapphusets sten. Det är möjligt att tänka sig att detta är en del i en vardaglig ritual som går flera år tillbaka: ta ett plagg från garderoben, kvarglömt eller utvalt, kanske något som inger en viss känsla eller kanske något vilket

som helst, ta på sig det, gå hem, kasta det åt sidan; ännu en dag till högen av dygn som växer och växer och växer. Ännu ett föremål till högen av ting som expanderar, hela tiden, liksom universum. Den manliga protagonisten verkar knappt notera att hans älskade jacka kastats bort, han ser sig bara om, storögt och försiktigt, som nyfödd i en okänd värld. Till slut lämnar hans blick klädhavet och fixeras istället på den kvinnliga protagonistens dovt gröna ögon som liknar lanternor och så småningom börjar hon le, för första gången på kvällen, och han ler också, för vad annat kan han göra?

Berättelsen och nattens fluorescerande centrum av skräck och munter uppgivenhet. Klädhavet som rullar i stormen och liknar ett kalejdoskop. Vita väggar som *innesluter*, och skapar vakuum. Mörkret och gatornas brutna rutnät. En okänds världs dammiga och vindlande huvudstad. Gargoylen på det gråa hustaket. En åldrad civilisation i ljuset från en döende sol. Den kvinnliga protagonisten som inser att allt är över nu, oåterkalleligt, det finns en *betraktare*. Den manliga protagonisten som spelar rollen som betraktare och också inser att allt är över, det är för vansinnigt för att fortsätta. Tändstickorna som slår ut i lågor och kastas på klädhavet. De många små eldarna som växer och växer och växer till en enda. Berättelsen och nattens centrum som nu inte är fluorescerande utan bara

vansinnigt röd rytande eld. De två så kallade huvudpersonerna som upphört att vara det, och lugnt och stilla går ut genom dörren, stänger efter sig, strosar nerför trappan, med säkra steg ut genom porten, och sedan går vidare; alternativt är kvar i lägenheten, betraktar elden som förtär klädhavet; tänker, roade: »det brinner på oceanen«. Som om den vore belagd med olja.

JURYNS MOTIVERING: En egensinnig berättelse om två aktörer i natten: gästen och garderobiären. Den ena dansar och roar sig, den andra delar ut brickor och lyder. Med fantasi och finurlighet utforskar författaren vad som händer när garderobiären utmanar nattens spelregler.

AMANDA RUDELIUS

Det drunknar en sjöjungfru i grannens pool

I.

Det var vinter när hon anmälde

Men det var på våren

Hon klev i vattnet

Försiktiga steg nerför trappan

Svala klara vattnet om vaderna

Hon såg så klen ut

Ytan skulle ha kunnat bryta

av hennes vrister

Jag stod och tänkte

»kliver hon i

så sväljer
vattnet henne.«

Kanske tänkte hon också det
Kanske vågade hon inte kasta sig i
För att hon var rädd
För att försvinna
Igen

Men hon tog ett steg till
Och sedan ännu ett
Tryckte ifrån med fötterna
Föll simmade flög
Ner under ytan
Det var april
Maj juni och nu
Är det augusti

Hon har fortfarande inte kommit upp.

2.

Jag sitter på kanten

Med fötterna i vattnet

Inte mer

Det är liksom

Hennes vatten nu

Hon flyter på rygg

Ögonen slutna

Benen sakta trampande

»Kommer du

få gålar

snart?«

Hon andas in genom näsan

Jag tänker att

Jag hade sugit in

kallsupsvatten

om jag gjort så

Men inte hon

Sparkar lite i vattnet

Glittrande droppar

Som skvätter åt hennes håll

»Nej«

säger hon

»det behöver jag inte.«

3.

Jag vet inte hur det kommer gå

När sommaren är slut

Och hon måste kliva upp

Ruska om sig som en hund?

Skaka vintern och våren av sig

Jag vet inte om det går

Jag vet inte om hon är människa

Längre

Sjöjungfrur föds

När någon dör en våldsam död

Nära vattendrag

Jag har läst det någonstans

Hon är förstås inte död

Men drunknande drunknad

För det syns i hennes ögon

4.

Ibland är hon vacker

Ibland skrämmer hon mig

Varje morgon

Öppnar jag mitt fönster

Och ropar

»Andas du?«

Hon svarar aldrig

Men jag ser henne simma

I klara morgonstrålar

Eller mjuka sommarregn

5.

Hennes sista veckor
uppe på land
handlade om övergreppet

Handlade om polisen
Handlade om anmälan
Handlade om sidor

De som trodde henne
De som trodde honom

Allt det försvann
När hon klev ner i vattnet

Allt det kommer försvinna
När hon får gälar och glömmer
att alla kallar henne lögnare

6.

Jag pratar inte med henne
om allting som hände
innan vattnet

Men det jag hört
från skuggan som
tog hennes mänsklighet
är:

Det var inget övergrepp
För de var tillsammans
Hon älskade honom
Både innan och efter

Hon sa aldrig nej
(inte sådär rätt
upp och ner,

inte med det ordet)

Hon »var bara sur för någon grej«

Hon »var bara upprörd sådär«

Och hennes känslor

»Gick för långt«

Fattade hon inte

Hur orättvist det var?

(hon sa

jag vill inte

hon sa

sluta

inte nu)

Folk tittade ju snett

PÅ HONOM

För att hans tjej
Var överdramatisk
För känslostyrd och
Kanske hysterisk

De gjorde slut
Hon gick inte till rätten
Hon tog tillbaka sin anmälan
Hon slutade gå på land

(hon sa
snälla
igen och igen
och igen

men hon sa
aldrig

nej)

7.

Hon simmar under ytan
Med brinnande lungor
Sprattlande ben

Hon är inte längre
Den som överlevt

Utan den som »ljög«

Hur hämtar man sig
Från det?

Upp till ytan för luft
Sedan ner
Ännu djupare

8.

Jag undrar över frosten
som kommer lägga sig
som en hinna
ovanför ytan

Men hon skrattar bara
Kramar ur sitt hår

»Någon gång
måste det
väl vara dags?
Att kliva upp.«
Hon har en drömmande blick
Sjöjungfrun som vill upp på land

Jag tänker: inte nu
Då dör du

Hon fångar min fot
Där jag sitter på kanten
drar ner mig
med kläderna på

Jag hostar vatten
Hon skrattar ännu mer

»Någon gång snart
annars drunknar jag ju.«
men hon sa
aldrig

nej

JURYNS MOTIVERING: Med en övertygande stil som är både litterär och lättillgänglig, lyckas författaren få en historia om sexuella övergrepp att kännas helt ny och stanna kvar länge hos läsaren.

LINN SPJUTH

vem beskyddar gudarna?

berätta för mig om gudarna
berätta för mig om Afrodite
berätta för mig om hennes korta klänning och vargars yl
som följer hennes kropp med lömska ögon
berätta för mig om skarpa klor och grymma leenden
och män som aldrig igen kommer att se på en kvinna
som om hon vore en bit av kött

berätta för mig om Ares
som går ner för en bombad gata
som letar efter överlevande
berätta för mig om elden i hans ögon när han
hör historierna om krig
där barns död var ett segerjubel av stolthet
berätta för mig om baktändande vapen och för
tidiga explosioner
som räddar fler liv än de tar

berätta för mig om Artemis
som hör böner från unga flickor
med ingen annan att gå till
än en glömd skugga i mörkret
berätta för mig om händer på förbjudna platser
och skrik tystade av kuddar
som ekar i gudinnans öron
berätta för mig om silvermånen och
pilar som flyger genom natten
när små flickor är räddade från sina demoner

berätta för mig om Hades
på hörnet mellan 59:e och 3dje
där han håller en död mans andetag i sina händer
berätta för mig om hur han försiktigt stoppar den i en flaska
och lovar sig själv att han ska ge den till Ares
krigsveteraner borde behandlas bättre

berätta för mig om Hades som går genom natten
och ger ett sista leende till förlorade själar
på vägen hem till sin fru
som tar hand om de som inte förtjänar hans ömhet

berätta för mig om Persefone
berätta för mig om hennes blomkronor och svarta klänningar
hon som flyter genom gatorna
berätta för mig om kniven i hennes hand
och hennes leende ute efter blod
medan hon går nedåt stan
där de värsta skurkarna ligger och sover

berätta för mig om Atena
i kvinnornas marsch i New York
förundrad över hur dessa krav fortfarande måste krävas

berätta för mig om Hestia
i boenden för hemlösa
där hon delar ut soppa
och hoppas att hon kan ge någon en idé om ett hem

berätta för mig om Poseidon
som fiskar skräp ur haven
och lär små pojkar att simma
och hur han tänker att världen aldrig kommer överleva så här

LINN SPJUTH

berätta för mig om dem som ingen tror på längre
berätta för mig om gudarna

— *vem beskyddar de nu?*

JURYNS MOTIVERING: I dagens dystopiska stämningar kan vi inte längre hoppas att antikens gudar ska rädda oss. Den här texten är både samtida och tidlös. Rasande, rytmisk, filmisk och omöjlig att värja sig mot. Det är oerhört skickligt.

LINN SPJUTH

att vara en Vacker Flicka

I

vid tolv kommer det vara en man som säger
att du är vacker
det kommer vara första gången
någon ser på dig på det sättet och (– trots att det är
alldeles för tidigt
och du är alldeles för ung –)
blir du smickrad
du vill bli kallad vacker igen
så du kommer att börja raka benen
med rakhyveln du stal från din mamma
det kliar och gör ont men du är

en Vacker Flicka
så det spelar ingen roll
du kommer sluta hoppa av gungorna
för Vackra Flickor har inte uppskrapade knän
du kommer böna och be din mamma att hon tar dig
till frisören
istället för att hon ska klippa det
för du är en Vacker Flicka och Vackra Flickor klipper
sig inte hemma

II

du är tretton när de säger att du är mogen för din ålder
(– det är inte vad du borde höra, du borde höra » var ett
barn lite till«, men istället –)
hör du att de säger att du är vuxen
och det är allt du vill; att vara vuxen
att ha en pojkvän, din mens, bröst
så du slutar leka på gungorna
du slutar klä dig i regnbågskjolar
och lysande rosa skor
istället köper du tigha jeans och magtröjor
för Vuxna Tjejer klär sig inte löjligt
och du är en Vuxen Tjej

III

det är vid femton som en kille för första gången kallar dig sexig
och det är allt du vill vara
så du köper spets-bh och stringrosa
använder hårnålar för att fördjupa din uringning
du ger din kropp till killen och (– trots att han är för gammal
och det gör ont och du gråter på toan i en timma –)
känner du dig som om du har lyckats
för du är en Sexig Tjej
och Sexiga Tjejer har pojkvänner

IV

när du blir arton kommer det finnas en tjej
som säger att hon älskar dig och (– trots att du
inte vill något mer än det –) säger du att
du inte känner samma sak
för du är rädd
för alla de saker som ordet »älskar« innebär
för alla de saker som du trodde du visste vad de var
och som var så viktiga förut

V

det är inte förrän du är tjugo som du säger
att du älskar henne tillbaka (– du är
fortfarande rädd, allt är så nytt och
du har så mycket att förlora men –)
du är en Stark Kvinna och Starka Kvinnor är inte rädda
de är modiga och orädda
och de gömmer sig inte från kärlek
Starka Kvinnor visar inga svagheter
och du är en Stark Kvinna

VI

det är vid trettiofem som du tittar ner på
din adopterade tolvåring
du hittar henne i badrummet
på väg att stjäla en rakhyvel och (– trots att det gör ont
och du vill mer för henne –) förstår du
du sätter henne ner och frågar varför
hon vill använda din rakhyvel
hon säger att hon måste vara vacker
och du säger att om hon vill kommer du lära henne
att raka benen, men det är inte hennes jobb att vara vacker
hon är inte där för att vara vacker, hon måste inte
vara vacker
om hon inte vill
hon är inte skyldig någon det (– och du sväljer ner tårar

LINN SPJUTH

när du tänker på vad du önskat att någon sagt dig –)
och du ber henne
att inte slösa bort sin ungdom med att växa upp

JURYNS MOTIVERING: *att vara en Vacker Flicka* är en välkomponerad och fint gestaltad berättelse om samhällets förväntningar och egna ambitioner, men också om mod och förändring. En klassisk historia berättad med ny dramaturgi och framtidshopp.

SANNA WALL

Utdrag ur ett liv

7 år

Pappa gråter

men jag frågar inte varför

jag låtsas att jag inte ser

för det är nog sådant

som man inte frågar

Han står inne på kontoret

bredvid en sådan telefon

som hänger på väggen

det är den jag sedan minns

telefonen

på väggen

och hur solen lyste genom rummet

sol i pappas ansikte

sol på telefonen
solkatter på väggen
och sol genom dammet
som fyllde hela rummet
Jag tänker att han nog gråter
för att gammelfarmor är död
fast det var längesedan hon dog nu
ett enkelt antagande hos ett barn
som tror att den enda anledningen till att vuxna gråter
är döden

* * *

»Jag ska flytta«
inget mer
bara tystnad
tårar mot soffan
tårar mot mamma
tårar på lillebrors kinder

och damm i teverummet
och solen som lyser
och dessa solkatter
som spinner i fönstret
som om de inte kan se
hur teverummet långsamt
går sönder
Jag går till mitt rum
sätter mig på sängen
och stirrar in i väggen
försöker förstå
fast jag redan förstår
jag visste bara inte
att jag kunde förstå
något sådant

* * *

9 år
Klockan är 06.23
november och mörker
jag äter yoghurt
mamma rusar genom lägenheten
lillebror tar på sig skorna
jag ser ut genom fönstret
lampan över bordet
speglar sig i glaset
ett litet ljus
i ett totalt mörker
Mamma ger mig en kram
påminner om bussen
glöm inte gympapåsen
glöm inte ställa in yoghurten
glöm inte låsa
så går hon
hon tar lillebror med sig
Det blir så tyst
varje andetag ekar i köket

jag tror lägenheten stirrar på mig
från alla håll
och jag kan inte
röra mig
Så sedan står jag vid busshållplatsen
i kylan
och mörkret
och väntar
på bussen
i fyrtio
minuter

* * *

Jag skriver i min dagbok
att mamma hatar pappa
jag råkade höra
när hon trodde
att jag inte var där
men det var så hon sa

– jag hatar –
till min moster i telefonen
och jag kan inte förstå
hur man först kan älska någon
och sedan inte göra det mer

* * *

11 år
Jag sitter i mitt rum
och panikgråter
framför mig på skrivbordet
ligger en karta över Sverige
och tårarna droppar
ner på närke
och småland
och dalarna
Imorgon är det prov
och jag kan inte lära mig
alla landskap

och sjöar
och älvar
utantill
Om jag inte får alla rätt
så kommer jag dö
och vem skulle inte gråta då

* * *

Pappa säger
att jag är för tyst
»du säger ju ingenting«
»du gör ju ingenting«
»kan du inte bara visa någonting«
men jag svarar inte
det går ju inte att höra
om någon gråter
i duschen

* * *

13 år
Sylöjden i sjunde klass
runtomkring mig
kaos
jag ser på dem
på barnen
men de tror att de är vuxna nu
men de är inte vuxna
de skriker
och springer
och deras munnar rör sig
men jag hör ingenting
det är som om allt sker i slowmotion
eller så är det något fel
på mig
för min kropp är förstenad
och jag ser
hur sömmarna spricker
långsamt
långsamt

det blir kallt i bröstet
men ingen annan verkar se
hur sömmarna spricker
hur tyg lämnar tyg
hur hud lämnar hud

* * *

Det är ett konstant skrik i mitt huvud
mina öron värker
mitt huvud med
av skriket
skriket
SKRIKER
Om bara skriket kunde sluta
tänker jag
innan jag inser
att det är jag som skriker

* * *

15 år

Är det ingen annan

som

håller på att gå sönder

som jag

Jag sitter på golvet i skolans korridor

omringad

av kärlek

men jag kan inte känna någon

kärlek

jag kan bara känna

något annat

Det är som en glasskiva

med spegelglas

mellan mig

och dem

jag ser dem

men de ser inte

mig

* * *

Jag googlar symtom
på depression
på ångest
på vad som helst
som kan förklara
varför jag mår så här
men ingenting INGENTING
stämmer
det som gör ont i mig
gör inte ont så
det är inget fel på mig
jag är glad
jag är glad
jag är glad

* * *

16 år

Historielektion

och världen runt omkring mig

liksom trycker ihop mig

vibrerar mot min hud

och jag vill bara SKRIKA

skrika för att härda ut

Jag reser mig

utan att säga någonting

ingen ser

när jag låser in mig

på en toalett

och stirrar in i väggen

fast allt jag vill

är att riva

hela

jävla

toaletten

De frågar hur jag mår
inte bara så där
som man gör
utan så där
rätt in i ögonen
och uppriktigt undrar
och jag hade kunnat säga något
men jag kan inte säga något
för jag vet ju inte vad som är fel
Så när de frågar
så skrattar jag bara
viftar lite med handen
som om jag försöker
jaga bort en fluga
framför ansiktet
men sedan
på kvällen
så ångrar jag
flugan
jag ångrar

allt

allt jag någonsin gjort

allt jag någonsin sagt

allt jag någonsin varit

* * *

17 år

På kvällarna kan det vara öronbedövande

vad som är det

det vet jag inte

jag vet bara

att det inte går att leva så

så jag tänker att

imorgon

imorgon

imorgon

då

då

då

tar jag tag i det här
men när imorgon kommer
så har jag glömt igår

* * *

Jag går till skolans kurator
jag skrev ett mejl en kväll
då det var som värst
jag visste
att om jag inte gjorde det då
skulle jag inte göra det
alls
men när jag sätter mig i stolen
sitter jag tyst
Det står näsdukar på bordet
och när de ser på mig
vänder jag bort blicken
de stirrar
och de frågar

»behöver du gråta nu?«

Jag går inte dit igen

* * *

18 år

Jag ligger på golvet

i mitt rum

ihoprullad

med armarna runt benen

och jag kan inte resa mig

för det kommer aldrig gå över

jag hatar mig själv

jag skäms

för att jag är så naiv

som har trott

att livet kommer bli bra

det kommer det inte

ingenting spelar längre någon roll

för ingenting kommer förändra någonting

jag hade lika gärna
kunnat sluta leva
nu

* * *

Jag kan vakna på morgonen
och det kan kännas
bra
det kan ta flera
sekunder
innan jag fryser till
och andetaget fastnar i halsen
när jag minns
vilka tankar
jag tänkte
igår
om jag kunde tänka så
då
vem vet vad jag kan tänka nu?

* * *

19 år

Jag kan ligga i sängen hela dagen

jag behöver inte äta

eller dricka

det är inte det att jag är trött

jag orkar bara inte resa mig

för det finns ingenting **INGENTING**

jag vill göra

så jag sover

för att få tiden att gå

samtidigt som jag

kommer på mig själv

med att önska

att jag i alla fall

hade haft ångest

för då hade jag i alla fall känt

något

nu känner jag ingenting

* * *

Klockan är 16.12
jag lämnar mitt rum
för första gången idag
fönstret är öppet
men jag kan inte
andas
men när jag kommer ut
så är luften lika tjock
som i mitt rum
som att andas gelé
Jag går till skogen
till min favoritbänk
och solen
speglar sig
i en vattenpöl
och jag tänker
på telefonen
på väggen

i pappas kontor
för hur länge sedan
som helst
och jag tänker
att så som solen lyste då
så lyser den aldrig nu
fast just idag
just nu
så lyser nog solen i vattenpölen
som den lyste på telefonen
på kontoret
för länge sedan
sol på telefonen
sol på vattenpölen
sol på mig

JURYNS MOTIVERING: Varför mår jag så här? Det frågar sig poeten bakom *Utdrag ur ett liv*. En uppväxt skildras: sju, elva, 13, 15, 16, 17, 18, 19 år. Besvikelser och lidande, men utan klyschor. Bara rakt och ärligt; inifrån och utifrån; jakten på en strimma ljus.

